

Van schooladvies naar schoolkeuze

Ouderpeiling 2016

**Van schooladvies naar schoolkeuze
Ouderpeiling 2016**

januari 2017

Colofon

Titel: · Van schooladvies naar schoolkeuze, ouderpeiling 2016

Datum: januari 2017

Opdrachtgever: Provincie Drenthe

Auteurs: Jan Kruijer, Imke Oosting

Adressen: CMO STAMM
Laan Corpus Den Hoorn 100/ Postbus 2266 9704 CG Groningen/
Eemland 5b, 9405 KD Assen
www.cmostamm.nl

© Copyright 2016-2017, CMO STAMM

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van CMO STAMM.

Voor zover het maken van kopieën is toegestaan op grond van artikel 16B Auteurswet 1912° het Besluit van 20 juni 1974, Stb. 351, zoals gewijzigd bij Besluit van 23 augustus 1995, Stb. 471 en artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (Postbus 882, 1180 AW Amstelveen). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze opgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) dient men zich te wenden tot CMO STAMM.

Inhoud

Samenvatting	2
1 Inleiding	5
1.1 Achtergrond	5
1.2 Doel van het onderzoek en onderzoeksvragen.....	6
1.3 Onderzoeksopzet.....	6
1.4 Respons	7
2 Het schooladvies	9
2.1 Welk schooladvies kregen de kinderen mee?.....	9
2.2 Waren ouders het met het schooladvies eens?.....	10
3 De eindtoets	14
3.1 Welke eindtoets is gemaakt?	14
3.2 Uitslag eindtoets	14
3.3 Gesprek met school na de eindtoets.....	15
3.4 Waren ouders het met het uiteindelijk advies eens?	18
3.5 Inschatting leerkracht van opleidingsmogelijkheden leerlingen	24
3.6 Het advies en de vo-opleiding in leerjaar 1.....	27
4 Tevredenheid ouders over contact school	28
5 De rol van ouders	29
5.1 Ambitieniveau van ouders	29
5.2 Begeleiding en hulp door de ouders	30
6 Schoolkeuze voortgezet onderwijs	32
Samenstelling klankbordgroep	35
Geraadpleegde literatuur	36

Samenvatting

Kinderen in groep 8 van de basisschool krijgen een schooladvies en maken een eindtoets om vast te stellen binnen welk type voortgezet onderwijs zij hun opleiding vervolgen. We hebben in de ouderenquête getracht een beeld te krijgen van de ervaringen van ouders van deze kinderen met dit advies traject. Wat was de rol van de ouders, wat van de school en wat van het kind zelf bij de definitieve keuze voor voortgezet onderwijs?

Het blijkt dat Drentse ouders het vrijwel altijd eens zijn met het advies dat hun kind van de school krijgt. Het maakt hierbij niet uit in welk deel van Drenthe men woont: ongeveer 4 op de 5 ouders is tevreden met het schooladvies. De ouders hebben over het algemeen vertrouwen in de expertise van de school. Het geadviseerde onderwijsniveau komt overeen met de verwachtingen, de meeste ouders vinden het passen bij hun kind. De tevredenheid over het contact dat er met de school was over het advies is groot.

Opvallend is wel dat veel ouders vinden dat je niet te hoog moet insteken. Ze zien hun kind graag met plezier naar school gaan en willen dat er tijd overblijft om activiteiten buiten de school te doen. Het kind moet niet op de tenen lopen.

Hoe zit het nu met het ambitieniveau van de ouders? Ruim een kwart van de ouders zegt dat het niet zo veel uit maakt wat het kind doet in het voortgezet onderwijs, als het maar gelukkig is. Veel ouders geven aan dat hun kind wat later in het voortgezet onderwijs carrière alsnog hoger op kan als blijkt dat het dat wil. Ouders zien ook goed of hun kind meer van de praktijk of van de theorie is, een praktijk kind moet je niet lastig vallen met theorie.

Ongeveer een vijfde van de ouders is het niet eens met het schooladvies. Meer dan de helft van de ouders vindt het advies te laag, of is van mening 'dat er meer in hun kind zit'. Toets resultaten, zijn voor hen niet afdoende om een goed beeld te krijgen van mogelijkheden van het kind. Het komt ook voor, maar niet vaak, dat ouders het advies te hoog vinden, bijvoorbeeld omdat ze hun kind meer met de handen zien werken dan met het hoofd.

Meer dan de helft van de ouders zegt dat hun kind de Centrale eindtoets (voorheen Cito eindtoets) heeft gemaakt. De eindtoets wordt gemaakt nadat het schooladvies is afgegeven. Als het resultaat van de toets een hoger niveau voortgezet onderwijs veronderstelt dan het schooladvies, dient de school het advies te heroverwegen en kan het worden bijgesteld. Er wordt een paar keer geklaagd over automatiseringsstoringen in het geval dat de toets digitaal is afgenomen.

Schooladvies en toetsadvies komen op de Drentse scholen in 60% van de gevallen overeen. Het meest is dit het geval in Zuidoost Drenthe. Er komt iets vaker een hoger advies uit de eindtoets dan een lager advies. Wanneer er een hoger advies uit het resultaat van de eindtoets komt dan het eerder afgegeven schooladvies, dan moet het schooladvies worden heroverwogen en kan naar boven worden bijgesteld. Het omgekeerde, bijstelling naar beneden op grond van een lager toetsresultaat in vergelijking met het schooladvies is niet de bedoeling.

In het proces van heroverwegen en eventueel bijstellen van het schooladvies krijgen ouders idealiter de kans om met de school in gesprek te gaan om hierover van gedachten te wisselen. Twee derde van de ouders geeft aan een dergelijk gesprek met de school te hebben gehad. Ouders in Zuidwest Drenthe geven het vaakst aan met de school in gesprek te zijn geweest. Overigens zijn er ook gesprekken tussen ouders en school geweest, zonder dat er verschil tussen schooladvies en toetsadvies was.

Het initiatief voor een gesprek over het schooladvies kwam volgens de respondenten in de meeste gevallen van de school. In ongeveer een tiende deel van de gevallen kwam het initiatief van de kant van de ouders.

Het uiteindelijke advies is na het gesprek met de school in 40% van de gevallen naar boven bijgesteld. Eén ouder meldt overigens dat de school voor voortgezet onderwijs liet weten dat het eerder aangevraagde plaatsingsniveau niet kon worden gewijzigd.

Vijf procent van de respondenten geeft aan dat het advies naar een lager onderwijstype is bijgesteld. Het is niet de bedoeling dat het advies naar beneden wordt bijgesteld op basis van de uitkomst van eindtoets. Het is overigens niet geheel duidelijk, of het hierbij daadwerkelijk gaat om een officieel bijgesteld schooladvies, of dat slechts ter sprake is gekomen dat het kind wellicht beter lager kan inzetten bij de start van het voortgezet onderwijs.

De ouders zijn voor het overgrote deel (ruim 90%) heel tevreden over het uiteindelijke advies. Het gesprek heeft duidelijk een rol gespeeld. Van 17% onvrede over het schooladvies, voordat de eindtoets en een gesprek heeft plaatsgevonden, is 7% onvrede overgebleven. De onvrede richt zich dan vooral op de te grote rol die wordt gegeven aan toetsresultaten.

En dan volgt de overstap naar het voortgezet onderwijs. Negen op de tien leerlingen start in het voortgezet onderwijs op het geadviseerde niveau, van de overige leerlingen proberen de meeste het een niveautje hoger. Dit is vaak na een dubbeladvies, waarbij het hoogste niveau wordt gekozen.

Het hele adviestraject en de rol van de basisschool hierbij wordt door de overgrote meerderheid van de ouders als positief bestempeld. Rond de 85% van de Drentse ouders is hierover erg tot heel erg tevreden. De tevredenheid is het grootst in regio Zuidwest. Daarnaast vinden vier op de vijf ouders dat de leerkracht/school een goed beeld heeft kunnen vormen van de leercapaciteiten en opleidingsmogelijkheden van hun kinderen.

Bij de uiteindelijke keuze voor de school waar het kind naar toe gaat, geeft het kind zelf in de meeste gevallen de doorslag. De school moet goed bekend staan en de bereikbaarheid (het liefst een goede fietsverbinding) is belangrijk, maar het kind moet zich vooral thuis voelen op de school. Een grote rol hierin blijken de open dagen te spelen die de scholen voor voortgezet onderwijs organiseren om leerlingen te werven. Dit is het moment voor de school om zich te presenteren en om het kind voor zich te winnen. Een overgroot deel van de respondenten in de enquête noemt het goede gevoel dat het kind kreeg bij de eerste kennismaking met de school. Ouders kijken daarnaast ook nog vaak naar zaken als de aanwezigheid van

extra onderwijsaanbod, tweetalig onderwijs of mogelijkheden voor sporters. Ouders van kinderen die wat extra aandacht nodig hebben kijken vooral ook naar de zorgstructuur in een school.

Het lijkt er niet op dat de Drentse ouders hun kinderen heel erg achter de broek zitten als het gaat om het huiswerk. Ouders zien hun rol vooral in het helpen van het kind bij de planning van de schoolwerkzaamheden. De overstap van de basisschool naar het voortgezet onderwijs, waarbij de kinderen moeten leren hoe hun vrije tijd in te delen en hoe om te gaan met wat van hen op school verwacht wordt behoeft, zeker in de beginperiode wel enige begeleiding. Voor het huiswerk zelf zijn de ouders afwachtend; het kind vraagt wel hulp als het nodig is. Ouders vinden het belangrijk om zoveel mogelijk voorwaarden te scheppen dat de kinderen in optimale omstandigheden hun schoolwerk kunnen doen. Ze proberen structuur te bieden, te zorgen voor een gezonde leefstijl, voeding en voldoende nachtrust. Vaak wordt gezegd dat er afspraken zijn over gebruik van mobieltje/ de Ipad en sociale media, etc. Een groot deel van de ouders geeft aan dat het belangrijk is om regelmatig over ervaringen op school te praten en voldoende belangstelling te tonen.

1 Inleiding

1.1 Achtergrond

Drentse basisscholen geven lagere voortgezet onderwijs adviezen (vo-advies) dan landelijk, terwijl de prestaties taal en rekenen (boven)gemiddeld zijn. Dat blijkt uit de Drentse Onderwijsmonitor 2015 en voorgaande edities. Hoe komt dat? Deze vraag is tijdens de presentatie van de Drentse Onderwijsmonitor voorgelegd aan bezoekers van de Drentse Onderwijsdag, waaronder schoolbesturen, schooldirecteuren, docenten en beleidsmedewerkers onderwijs.

Veel aanwezigen zochten de oorzaak in 'lagere verwachtingen bij docenten, ouders en leerlingen.' Ouders zouden minder mondig zijn dan in de Randstad en de nabijheid van een school zouden voor ouders en kind een rol spelen. Leerkrachten zouden voorzichtig adviseren om teleurstelling te voorkomen, kennis hebben van de (niet stimulerende) thuissituatie en de opleiding van de ouders laten meewegen. Ook het belang van het voortgezet onderwijs (weinig afstroom en vertraging, hoge slaagpercentages) speelt volgens aanwezigen van de Drentse Onderwijsdag een rol. Is dit daadwerkelijk ook het geval en hoe verloopt dat adviestraject nu eigenlijk?

De bevindingen uit de Drentse Onderwijsmonitor en van de Onderwijsinspectie (De Staat van het Onderwijs, onderwijsverslag 2014/2015) zijn voor de Regiegroep Drentse Onderwijskwaliteit de aanleiding om CMO STAMM te vragen in het kader van de Drentse Onderwijsmonitor aanvullend onderzoek te doen om meer te weten te komen over factoren die een rol spelen bij het bepalen van het vo-advies en over de relatie tussen het advies en het vervolg in de voortgezet onderwijsloopbaan. CMO STAMM heeft een onderzoeksvoorstel geschreven bestaande uit 4 delen: Deel 1: een analyse van gegevens rond advies, eindtoets en plaatsing vanuit groep 8 in het basisonderwijs. Analyse van schoolloopbaangegevens in de onderbouw (inclusief op- en afstroom en doubleren) en een analyse van de resultaten en loopbaangegevens van eindexamenkandidaten. De analyse vindt grotendeels plaats op basis van bestanden met leerling gegevens die worden opgevraagd bij DUO. Deel 2: een internet enquête verspreid onder ouders van leerlingen, over hun ervaringen met het schooladviestraject, houding en ambitie ten aanzien van de vo-opleiding van hun kind en factoren die een rol spelen bij de keuze voor een vo-school. Deel 3: een discussie bijeenkomst met docenten over hoe zij in het adviestraject staan, welke factoren een rol spelen, of er verbeterpunten zijn en hoe die gerealiseerd kunnen worden? Deel 4: een groepsgesprek met ouders waarin ouders wordt gevraagd in hoeverre zij zich in de uitkomsten van deelonderzoeken 1 en 2 herkennen en waarom wel of niet. Er wordt dieper ingegaan op houding en gedrag van ouders ten aanzien van het advies- en schoolloopbaantraject en hun keuzes daarin. Tevens wordt ouders advies gevraagd wat er nodig is om het hele proces (nog) beter te laten verlopen.

Dit rapport geeft de resultaten van deel 2 van het onderzoek: een internetenquête onder ouders. Hoe staan ouders in het hele adviestraject en wat zijn hun ervaringen? En wat zijn hun ambities ten aanzien van het opleidingsniveau van hun kinderen?

1.2 Doel van het onderzoek en onderzoeksvragen

Onderzoek moet inzicht verschaffen in hoe ouders in Drenthe het adviestraject hebben ervaren en hoe zij betrokken zijn bij het advies.

De ouders krijgen vragen voorgelegd over het schooladviestraject. Ook komt hun houding en ambitie ten aanzien van de vo-opleiding van hun kind aan bod en vragen we naar factoren die een rol spelen bij de keuze voor een vo-school.

De volgende onderwerpen komen in ieder geval aan bod:

- Hoe is het adviestraject verlopen?
- In welke mate hebben ouders invloed gehad op het schooladvies?
- Waren ouders het met dit advies eens?
- Wat is het streefniveau dat ouders voor de opleiding van hun kinderen hebben?
- Hoe belangrijk vinden ouders de schoolopleiding van hun kind?
- Wat heeft de schoolkeuze van hun kind bepaald?

1.3 Onderzoekopzet

Een enquête onder ouders van huidige 1^e jaars vo-leerlingen moest meer inzichten geven. Zo veel mogelijk ouders van leerlingen die in schooljaar 2015-2016 in groep 8 van een reguliere basisschool in Drenthe zaten en in 2016 naar het voortgezet onderwijs zijn gegaan, zijn gevraagd deel te nemen aan het onderzoek.

Internet enquête

Om ouders te benaderen is medewerking van de schoolbesturen en scholen gevraagd. Deelnemende schoolbesturen en scholen hebben per email een brief van CMO STAMM doorgestuurd naar de betreffende groep ouders. In de brief werden ouders uitgenodigd mee te doen aan het onderzoek en stond uitleg waarom het onderzoek plaatsvond en hoe zij konden meedoen. Door in de brief op een link te klikken kwamen ouders rechtstreeks op een webpagina met de vragenlijst.

Privacy

Doordat schoolbesturen/scholen zelf de uitnodigingen per e-mail hebben verstuurd, bleef de privacy van de ouders gewaarborgd. De ingevulde vragenlijsten kwamen bij CMO STAMM digitaal binnen en waren niet te herleiden naar de afzender.

Daarbij wordt in dit rapport niet op bestuurlijk niveau of schoolniveau gerapporteerd. Wel op regio en totaalniveau.

Telefonische enquête

Om de mening van zoveel mogelijk ouders te krijgen, zo divers mogelijk qua samenstelling, is de vragenlijst hoofdzakelijk digitaal (via internet) afgenomen. Daarnaast is aanvullend een aantal ouders benaderd om de vragenlijst telefonisch af te nemen. Deze methode is gekozen omdat voor sommige scholen de verwachting was dat ouders minder goed via e-mail te benaderen waren. Deze scholen hebben, met toestemming van de betreffende groep ouders, telefoonnummers aangeleverd aan CMO STAMM.

Klankbordgroep

De methode van onderzoek en de inhoud van de vragenlijst zijn voorgelegd aan een klankbordgroep bestaande uit afgevaardigden uit het primair en voortgezet onderwijs. Doel hiervan was om zo goed mogelijk aan te sluiten bij vragen die er leven (inhoud) en mogelijkheden die er zijn (methode) om zoveel mogelijk respons en draagvlak te genereren. Voor de samenstelling van de klankbordgroep verwijzen we naar het eind van het rapport.

1.4 Respons

Uiteindelijk hebben 23 van de 33 schoolbesturen deelgenomen aan het onderzoek. Onder de niet-deelnemende besturen zitten 5 éénpitters. Bij de schoolbesturen die wel deelnemen zijn 206 (van de 266) basisscholen aangesloten. Dat betekent dat in theorie meer dan driekwart van de basisscholen meededen aan het onderzoek.

Het versturen van een uitnodigingsbrief om mee te doen aan de enquête werd ofwel vanuit het schoolbestuur gedaan ofwel vanuit scholen afzonderlijk. Veel scholen hebben aan de oproep van de schoolbesturen om medewerking te verlenen gehoor gegeven.

In schooljaar 2015-16 zaten er ruim 5.700 groep-8-leerlingen op een basisschool in Drenthe. Uiteindelijk is de vragenlijst door 908 ouders ingevuld. Daarmee hebben we een inkijkje gekregen in het advies- en schoolkeuzetraject van 16% van de groep-8-leerlingen van vorig jaar.

De vragenlijst is ingevuld door ouders van in totaal 145 Drentse basisscholen, dit is 55% van het totaal aantal basisscholen.

Als we kijken naar de regioverdeling van de basisschool waarop de kinderen hebben gezeten, dan zien we dat Noord- en Midden iets oververtegenwoordigd is. De beide overige schoolregio's komen in de steekproef aardig overeen met de werkelijke verdeling.

Tabel 1 Groep-8-leerlingen basisscholen Drenthe, populatie versus steekproef

	groep-8-leerlingen 2015-16		groep-8-ouders in enquête		betrouwbaarheid
	aantal	%	aantal	%	
Zuidoost	1945	34%	286	31%	90%-95%
Zuidwest	1586	27%	197	22%	<90%
Noord- en Midden	2241	39%	425	47%	>95%
totaal	5772	100%	908	100%	>99%

Ouders van zogenaamde gewichtenleerlingen zijn iets ondervertegenwoordigd (2% versus 8% gewichtenleerlingen in schooljaar 2015-16).

Als we kijken naar de schooladviezen die de leerlingen voor de eindtoets hebben gekregen van de basisschool, dan komt de steekproefverdeling goed overeen met de werkelijke verdeling van gegeven adviezen van alle groep-8-leerlingen in Drenthe¹.

Tabel 2 Schooladviezen groep-8-leerlingen basisscholen Drenthe, populatie versus steekproef

	groep-8-leerlingen 2015-16	groep-8-ouders in enquête
vso/pro	1%	1%
vmbo	55%	53%
havo t/m vwo	44%	46%

¹ Deze gegevens zijn aangeleverd door DUO en opgenomen in de Drentse Onderwijsmonitor 2016

2 Het schooladvies

2.1 Welk schooladvies kregen de kinderen mee?

Sinds schooljaar 2014/15 is het advies van de basisschool leidend en wordt het advies op basis van de eindtoets als back-up gebruikt. Leerlingen krijgen dus eerst een advies van de school en melden zich vervolgens aan bij een school voor voortgezet onderwijs.

Pas daarna vindt de eindtoets plaats. Als het advies van de eindtoets hoger is dan het advies van de basisschool, moet de school het advies heroverwegen.

Onderstaande tabel laat zien welk schooladvies de kinderen van de geënquêteerde ouders kregen. We hebben bij de responsverantwoording in hoofdstuk 1 geconcludeerd dat onderstaande verdeling de werkelijke verdeling van schooladviezen van de hele populatie dicht nadert.

Tabel 3 Schooladvies van de kinderen van geënquêteerde ouders in 2016, per regio

	Zuidoost	Zuidwest	Noord- en Midden	totaal
(voortgezet) speciaal onderwijs	0%	0%	0%	0%
praktijkonderwijs	2%	2%	1%	1%
vmbo basisberoepsgericht leerweg	4%	3%	5%	4%
vmbo basisberoepsgericht / kaderberoepsgericht	2%	5%	2%	3%
vmbo kaderberoepsgericht leerweg	12%	8%	13%	11%
vmbo kaderberoepsgericht/ theoretische leerweg	3%	14%	5%	6%
vmbo theoretische leerweg (mavo)/gemengde leerweg	11%	10%	14%	12%
vmbo theoretische leerweg /havo	16%	14%	11%	13%
havo	12%	12%	15%	13%
havo-vwo	15%	14%	13%	14%
vwo	17%	16%	21%	19%
anders	5%	3%	1%	3%
totaal	100%	100%	100%	100%

Bron: ouderpeiling 2016

“Onze dochter laat zien wat ze kan als ze een docent heeft waar ze een goede click mee heeft.”

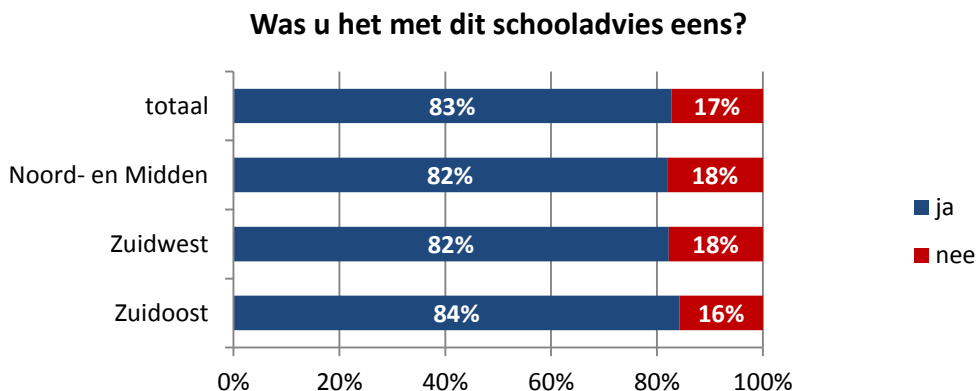
2.2

Waren ouders het met het schooladvies eens?

In hoeverre waren ouders het eens met het schooladvies?

Ruim 4 op de 5 ouders was het eens met het schooladvies dat hun kind meekreeg in groep 8 van de basisschool. Dat geldt ook voor de drie Drentse regio's afzonderlijk.

Figuur 1

Waarom waren ouders het eens met het advies?

De ouders die het eens waren met het schooladvies werd gevraagd of zij konden toelichten waarom zij zich hierin konden vinden. De volgende tabel vat de antwoorden samen:

Tabel 4 Redenen waarom ouders het eens waren met het schooladvies

het advies past bij de prestaties / het niveau / de ontwikkeling van mijn kind	79%
het advies past bij de rapportcijfers / ((eind)toetscores)	14%
we vertrouwen op het oordeel van de docent	3%
we willen succeservaringen voor ons kind en niet dat het op de tenen moet lopen, plezier staat voorop	2%
anders	2%

Zoomen we dieper in op de gegeven antwoorden, dan geven ouders meer specifiek de volgende reden waarom ze het advies onderschrijven:

1. Opmerkingen deskundigheid school

“Expertise van het docententeam is ruim voldoende om tot een goede aanbeveling te komen.”

“Wij hebben er geen verstand van en zijn afgegaan op het advies van school.”

“Ze volgen de leerling 8 jaar dus ze zullen het wel weten”

2. Goed gesprek school

“Wij hadden dit niveau zelf niet verwacht n.a.v. de laatste uitslagen, maar zijn wel overtuigd door school dat dit haalbaar zou kunnen zijn voor onze zoon, gezien de statistieken. Maar daarnaast ook vanwege zijn inzet en werkhouding.”

“Zowel leerkracht als wij als ouders twijfelden een beetje tussen havo en vwo. Hebben er goed over kunnen spreken en de Cito eindscore afgewacht voor een definitieve beslissing.”

“We hebben een compromis gesloten. Uit de CITO's kwam een lager beeld dan dat onze dochter in de klas liet zien. Uiteindelijk zijn we uitgekomen op een TL+ advies.”

3. Kwam overeen met verwachtingen/resultaten

“Dit lijkt het juiste niveau te zijn. Het blijft natuurlijk lastig te voorspellen.”

“Omdat de eindtoets dit aangaf.”

4. Niet te hoog insteken

“Dit niveau laat ruimte over voor onze dochter om diverse activiteiten buiten de lessen en school om te ontplooien. Zij voelt zich zekerder en gaat met plezier naar school.”

“Ik wilde niet dat zij op haar tenen zou moeten lopen.”

“Ik vindt dat als blijkt dat ze beter kan ze er op het voortgezet onderwijs wel achter komen.”

“Ik wil graag dat mijn dochter met plezier naar school gaat i.p.v. boven haar niveau.”

“Ik wou het niet te moeilijk maken voor hem i.v.m. tijd overhouden voor leuke dingen.”

“In deze "dakpannenklas" kan je zien welk niveau bij je past.”

“Dan doet ze er maar wat langer over, maar ze komt er ook wel!”

5. Kans geven aan kind

“Ik kon mij vinden in het advies (TL). We willen onze zoon wel de kans geven om op een hoger niveau havo te proberen. Dit kan op huidige school (brugklas vmbo tl/havo).”

“Onze zoon is een echte laatbloeiër.”

6. Het beste voor ons kind

“Omdat wij net als de leerkracht wel verwachtten dat ons kind de havo goed kon doen, maar dat wij onze twijfels hadden over zijn inzet, werd het advies vmbo tl/havo.”

7. Met dit advies kunnen succesmomenten worden gehaald

“Omdat mijn zoon zwaar dyslectisch is en grote achterstand heeft, leek het ons ook verstandig om naar praktijkonderwijs te gaan zodat hij ook weer eens succes momenten kan hebben.”

8. Dit past (bij) ons kind

“Het is geen hoogvlieger, maar hij heeft best wel wat in zijn mars.”

“Omdat wij merken dat onze zoon meer een jongen is van de praktijk en niet van de theorie.”

“Onze zoon wil richting techniek, dan heeft hij niets aan de mavo. Als hij zijn diploma behaalt dan kan hij gewoon op mbo 3 /4 instromen net als een mavo leerling, alleen heeft hij voorsprong op de praktijk.”

“We wisten dat ons kind op dit niveau aan de bak zal moeten. En dat werd tijd.””

Waarom waren ouders het niet eens met het advies?

We vroegen ouders die het niet eens waren met het schooladvies naar een motivatie. Iets meer dan 40 ouders hebben hier als volgt op geantwoord:

- Het advies is te laag (22 ouders; 50%)
- Het advies is te hoog (8 ouders; 19%)
- Er had meer ingezet (5 ouders; 11%)
- Slecht onderbouwd/niet zorgvuldig (2 ouders; 5%)
- Anders (6 ouders; 14%)

Hieronder een aantal opmerkingen van ouders die meer specifiek aangeven waarom zij het advies te hoog of te laag vonden.

Advies te laag:

“Er is niet goed gekeken naar de mogelijkheden van het kind, slechts benadrukt welke onmogelijkheden het kind liet zien (in de ogen van de docent).”

“Te veel naar resultaten gekeken en te weinig naar het kind.”

“Op basis van een matig gemaakte cito toets in januari/februari 2016 werd er 'plotseling' een ander advies gegeven.”

Advies te hoog:

“Onze zoon wilde graag naar kader omdat daar meer praktijk is. Maar omdat hij een havo score had, hebben we in overleg met school voor tl gekozen.”

“Omdat hij anders hoogste top (gymnasium) start, met een lager advies kan hij nog stapje voor stapje omhoog.”

“Ik had gehoopt dat ze meer naar de faalangst hadden gekeken en daardoor niet zo hoog inzetten.”

“Wil mijn kind liever niet op de havo hebben omdat het geen kind is dat in de boeken duikt maar meer met de handen wil werken.”

“Mijn kind past niet op het vwo.”

3 De eindtoets

3.1 Welke eindtoets is gemaakt?

Basisscholen zijn verplicht om bij alle leerlingen in groep 8 een eindtoets af te nemen. Scholen hadden voor het schooljaar 2015-16 de keuze uit drie door het Ministerie van Onderwijs goedgekeurde eindtoetsen: de Centrale Eindtoets, de IEP-toets en de Route 8-toets.

We vroegen ouders welke eindtoets hun kind in groep 8 van de basisschool heeft gemaakt. We weten uit de Drentse Onderwijsmonitor 2016 dat in schooljaar 2015-16 in Drenthe 56% van de leerlingen de Centrale eindtoets heeft gemaakt, 23% de Route 8 toets en 22% de IEP-toets. Onderstaande tabel laat zien dat de Centrale eindtoets iets oververtegenwoordigd is onder kinderen waarvan de ouders de enquête hebben ingevuld.

Tabel 5 De gemaakte eindtoets

	Zuidoost	Zuidwest	Noord- en Midden	totaal
Centrale eindtoets (cito)	79%	66%	58%	66%
IEP-toets	0%	0%	33%	15%
ROUTE 8	17%	28%	6%	14%
weet ik niet	3%	5%	2%	3%
mijn kind heeft geen eindtoets gemaakt	0%	2%	1%	1%
anders	1%	1%	0%	1%

3.2 Uitslag eindtoets

Op de vraag welk advies eruit de eindtoets kwam, antwoordden de ouders als volgt:

Tabel 6 Advies op basis van de eindtoets

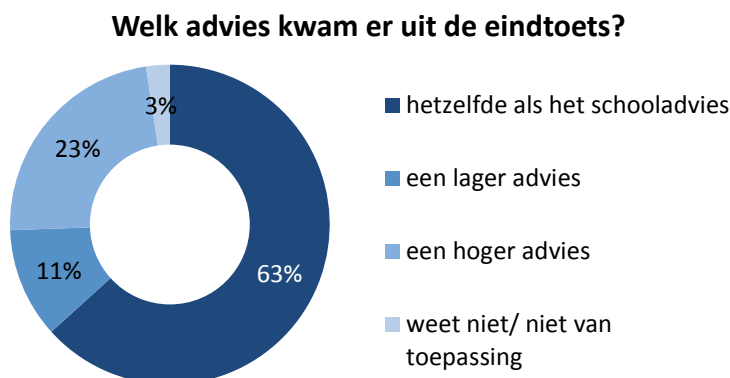
	Zuidoost	Zuidwest	Noord- en Midden	totaal
hetzelfde als het schooladvies	64%	59%	59%	60%
een ander advies	33%	38%	39%	37%
geen specifiek advies mogelijk	1%	0%	1%	1%
weet niet/ niet van toepassing	3%	3%	2%	2%

We zien in bovenstaande tabel dat school- en toetsadvies het vaakst overeen kwamen bij kinderen die op een basisschool in Zuidoost Drenthe hebben gezeten en waarvan de ouders de vragenlijst hebben ingevuld.²

² Hier wijken de steekproefresultaten iets af van het plaatje wat we zien als we de adviezen van alle kinderen op een Drentse basisschool analyseren. School- en toetsadvies kwamen in 34% van de gevallen met elkaar overeen (Drentse Onderwijsmonitor 2016). School- en toetsadvies kwamen, evenals in dit onderzoek, het vaakst overeen in Zuidoost Drenthe.

Als het advies van de school en de eindtoets niet hetzelfde waren, kwam er dan een hoger of lager advies uit? De volgende figuur toont dat er in dat geval iets vaker een hoger advies, dan een lager advies uitkwam.

Figuur 2

Hieronder een aantal algemene opmerkingen van ouders over de eindtoets:

“Door het schooladvies vooraf te geven en te zeggen dat de cito toets niet bepalend was, heeft onze zoon deze testen niet echt serieus gemaakt. Motivatie was weg.”

“Mijn zoon heeft de eindtoets superslecht gemaakt en toen werd er een lager niveau geadviseerd.”

“Advies was geheel buiten de verwachting van de ouders en de school. Waarschijnlijk toch wat zenuwen voor de eindtoets gehad.”

“Wij hadden zelf het gevoel dat de route 8 toets niet geschikt was voor hoogbegaafde kinderen. Het grootste deel van de kinderen uit de hoogbegaafdheidsklas kreeg een verrassend laag schooladvies.”

“De toets werd digitaal afgenomen. Elke keer werden ze, wegens overbelasting, eruit gegooid en moest er opnieuw worden ingelogd. De computer rekende elke keer dat ze eruit werden gegooid, de vragen fout. Erg vervelend want daardoor werd geen reëel beeld geven. Het drempel onderzoek gaf een reëler beeld. Schandalig hoe route 8 hier mee om is gegaan!! Dit gaf bij ouders en de kinderen veel onrust.”

3.3 Gesprek met school na de eindtoets

Ouders werden vervolgens gevraagd of zij nadat de uitslag van de eindtoets bekend was, nog (opnieuw) een gesprek op school hebben gehad over het schooladvies van hun kind.

Het schooladvies moet worden heroverwogen als het advies op basis van de eindtoets hoger uitvalt.

Gesprek op school, na 'afwijkend' toetsadvies

Twee derde van de ouders met een kind dat een 'afwijkende' eindtoetscore had (hoger of lager dan het schooladvies) heeft vervolgens een gesprek op school gehad. In Zuidwest Drenthe vonden nog het vaakst opnieuw gesprekken plaats.

Tabel 7 Toetsadvies kwam niet overeen met schooladvies – Heeft ouder hierna opnieuw een gesprek gehad op school over het schooladvies?

	Zuidoost	Zuidwest	Noord- en Midden	totaal
ja	69%	75%	66%	69%
nee	28%	23%	34%	30%
niet van toepassing	3%	3%	0%	2%

Gesprek op school, na overeenkomstig toetsadvies

Bijna de helft van de ouders waarvan het kind een toetsadvies kreeg dat wel overeenkwam met het eerder afgegeven schooladvies, heeft ook nog een gesprek met de leerkracht van de basisschool gehad. Dit kan bijvoorbeeld zijn omdat er bij het eerder afgegeven schooladvies nog twijfel bestond bij leerkracht en/of ouders. Deze gesprekken vonden naar verhouding het vaakst plaats op scholen in de regio Zuidwest Drenthe, het minst vaak in Noord- en Midden Drenthe.

Scholen in Zuidwest Drenthe hebben na de eindtoets het vaakst gesprekken met ouders.

Tabel 8 Toetsadvies kwam overeen met schooladvies – Heeft ouder hierna opnieuw een gesprek gehad op school over het schooladvies?

	Zuidoost	Zuidwest	Noord- en Midden	totaal
ja	52%	61%	42%	49%
nee	44%	37%	55%	48%
niet van toepassing	4%	3%	3%	3%

De meerderheid van de gesprekken vonden plaats op initiatief van de school. In ruim een kwart van de gevallen kwam er een gesprek op aangeven van zowel de ouders als de school. In circa 10% van de gevallen, gaven ouders bij de school aan behoefte te hebben aan een gesprek.

Tabel 9 Op wiens initiatief vond na de eindtoets een gesprek plaats?

	Zuidoost	Zuidwest	Noord- en Midden	totaal
de school	60%	59%	63%	61%
ikzelf / wijzelf	12%	6%	13%	11%
zowel de school als ikzelf / wijzelf	29%	35%	23%	28%

Vervolgens werd gevraagd of het uiteindelijke schooladvies na de eindtoets nog is bijgesteld. De helft van de ouders geeft aan dat het advies hetzelfde bleef, 40% van de ouders geeft aan dat het advies naar boven is bijgesteld. Bij 5% van de kinderen is het advies eveneens herzien, maar dan naar een lager onderwijstype. Het is niet de bedoeling dat het advies naar beneden wordt bijgesteld op basis van de uitkomst van eindtoets. Het is overigens niet geheel duidelijk, of het hierbij daadwerkelijk gaat om een officieel bijgesteld schooladvies, of dat slechts ter sprake is gekomen dat het kind wellicht beter lager kan inzetten bij de start van het voortgezet onderwijs.³

Tabel 10 Is advies na eindtoets herzien?

	Zuidoost	Zuidwest	Noord- en Midden	totaal
ja, het advies is naar een hoger onderwijstype bijgesteld	41%	48%	39%	42%
ja, het advies is naar een lager onderwijstype bijgesteld	3%	7%	5%	5%
nee, het advies bleef hetzelfde	50%	41%	52%	49%
weet ik niet	1%	0%	1%	1%
anders	6%	4%	3%	4%

Bij de antwoordcategorie, 'anders, namelijk' konden ouders toelichten hoe het advies uiteindelijk is uitgevallen.

"Wij wilden zelf nog wel lager. Maar daar was de leerkracht het niet mee eens."

"Het advies mavo werd omgezet naar een zogenaamd duo advies mavo-havo. In de praktijk bleek dit echter geen verschil te maken, want bij een duo advies stroomt het kind in op het laagste niveau van dat advies!"⁴

"Van havo/vwo werd het havo."

"Meester wilde het advies richting school naar hoger (mavo/havo) bijstellen. Ik heb dit teruggedraaid naar vmbo kb/tl."

"Onze dochter is wel gevraagd of ze wilde veranderen van niveau, maar ze heeft zelf aangegeven dat niet te willen."

"Wij hebben contact gehad met de middelbare school en die hebben vervolgens de basisschool zover kunnen krijgen dat ons kind toch toegelaten kon worden in de mavo/havo klas. Daar was eigenlijk mavo/havo advies voor nodig, maar die wilde de basisschool niet geven (redactie: school adviseerde vmbo kb, uit de eindtoets kwam havo)."

³ Bij DUO zijn overigens voor basisscholen in Drenthe geen bijstellingen naar een lager onderwijsniveau bekend.

⁴ Bij een gemengd advies is het aan de ontvangende school voor voortgezet onderwijs om te bepalen in welke klas de leerling komt. Als er geen dakpanklas is, kan de leerling aan de onderkant of aan de bovenkant van het schooladvies instromen.

“Advies was dat vwo ook zeker kon, er is contact opgenomen met de school waar mijn dochter heen wilde. Maar het was toen niet meer mogelijk om te wisselen van havo naar vwo.”

Ook wanneer het schooladvies en de uitslag van de eindtoets overeenkwamen is het advies later nog herzien, aldus 10% van de ouders. Dit kan op initiatief van zowel de leerkracht als de ouders zijn gebeurd.

Tabel 11 Is advies na eindtoets herzien? Schooladvies en toetsadvies kwamen overeen

	Zuidoost	Zuidwest	Noord- en Midden	totaal
ja, het advies is naar een hoger onderwijstype bijgesteld	6%	10%	8%	8%
ja, het advies is naar een lager onderwijstype bijgesteld	2%	1%	2%	2%
nee, het advies bleef hetzelfde	89%	87%	89%	89%
weet ik niet	0%	0%	0%	0%
anders	3%	3%	1%	2%

Wanneer het advies van de eindtoets afweek van het schooladvies, is bij de kinderen van de geënquêteerde ouders in praktisch de helft van de gevallen het uiteindelijke advies aangepast.

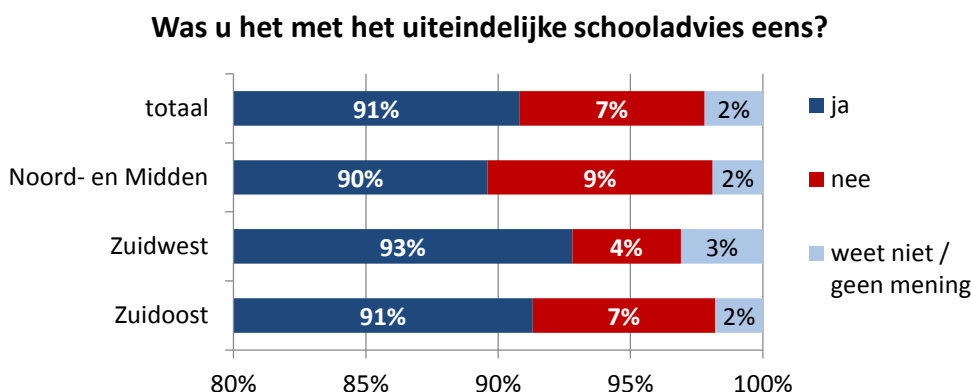
Tabel 12 Is advies na eindtoets herzien? Schooladvies en toetsadvies kwamen niet overeen

	Zuidoost	Zuidwest	Noord- en Midden	totaal
ja, het advies is naar een hoger onderwijstype bijgesteld	41%	48%	39%	42%
ja, het advies is naar een lager onderwijstype bijgesteld	3%	7%	5%	5%
nee, het advies bleef hetzelfde	50%	41%	52%	49%
weet ik niet	1%	0%	1%	1%
anders	6%	4%	3%	4%

3.4 Waren ouders het met het uiteindelijke advies eens?

Het merendeel van de ouders (91%) was het met het uiteindelijke schooladvies eens. Bij 7% van de ouders was hier onvrede over. Vergeleken met het eerder afgegeven schooladvies is de onvrede dus afgenomen, want hiermee was 17% van de ouders het nog oneens.

Figuur 3

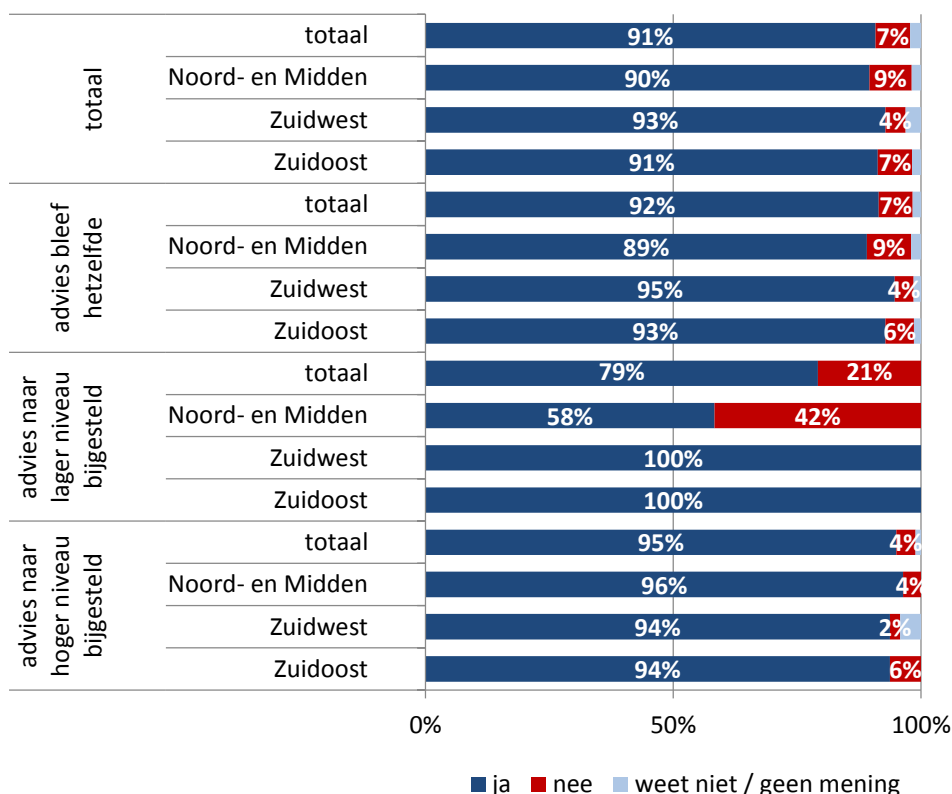
Als we kijken welke ouders het niet eens waren met het uiteindelijke advies, dan maakt de volgende figuur duidelijk dat het hoofdzakelijk ouders zijn van leerlingen waarvan het advies naar beneden is bijgesteld. Hoewel op scholen in Zuidwest Drenthe iets meer adviesbijstellingen waren naar een lager onderwijsniveau (7%) dan in Noord- en Midden Drenthe (zie tabel 12), stemmen ouders met kinderen op een basisschool in eerstgenoemde regio hier blijkbaar mee in. Ook ouders met kinderen op een school in Zuidoost Drenthe zijn het eens met dit bijgestelde advies. Ouders waarvan het kind op een school in Noord- en Midden Drenthe zat, waren hier minder content mee.

Ouders van kinderen op scholen in Noord- en Midden Drenthe hebben ook iets meer kritiek op het uiteindelijke schooladvies, als deze onveranderd is gebleven.

Ook met een naar 'boven' bijgesteld advies blijkt niet iedereen tevreden. Vier procent van de ouders waarbij het kind een hoger advies kreeg, is het niet met deze herziening eens. In de schoolregio Zuidoost Drenthe zijn relatief de meeste ouders ontevreden met de aanpassing naar een hoger onderwijsniveau.

Figuur 4

is het advies bijgesteld en waren ouders het hiermee eens?

Waarom was men het eens met het uiteindelijke advies?

Bij een naar boven bijgesteld advies

Het merendeel van de ouders is het eens met het naar boven bijgesteld advies omdat het overeen komt met hun verwachting en de prestaties van het kind. Daarnaast noemen ouders dat hun kind het hogere niveau graag wilde proberen en dat het ook het proberen waard was.

“Doordat wij hebben aangegeven direct met de huiswerkbegeleiding te starten, ging de leerkracht er ook van uit dat vmbo tl haalbaar zou zijn.”

“Aangezien de eindtoets zo hoog uitviel en het een momentopname is, is gekozen om mavo/havo te gaan doen en niet wat de eindtoets aangaf havo/vwo. De leerkracht onderbouwde zijn keuze goed en het lag precies in lijn met wat wij voor ogen hadden.”

“Hij doet het super!”

“Indien mogelijk zo hoog mogelijk inzetten. Een beetje uitdaging is niet verkeerd. Eenmaal op het vo is het niet eenvoudig een niveau hoger te komen.”

“Het was het advies waar mijn zoon op hoopte. Direct na het advies deed hij het beter op school, scoorde beter. Hij voelde zich begrepen.”

“Vwo is prima om te doen, en mocht het te hoog gegrepen zijn, is afstromen geen probleem.”

“Ze is een havo leerling en op havo /vwo zou ze naar onze mening makkelijker op havo niveau blijven dan in een tl/havo klas!”

Bij een naar beneden bijgesteld advies

Opvallend is dat van de ouders met een kind waarvan het advies naar beneden is bijgesteld, minder dan een derde dit beargumenteert met dat het overeen komt met de resultaten. Meer dan twee derde van de ouders zegt dat het beter is op te stromen dan af te stromen (zelfvertrouwen en werkdruk).

“Als ze zou afstromen heeft dat een groot negatief effect op haar zelfvertrouwen. School begreep dat en ging mee in onze en onze dochters mening.”

“Wij vinden in het algemeen dat te hoog geadviseerd wordt.”

“Welbevinden gaat boven een hoger schooldiploma!”

Bij een gelijk gebleven advies

Twee derde van de ouders die aangeven tevreden te zijn met een gelijkblijvend advies zijn dit omdat het overeenkomt met hun verwachtingen en de prestaties van hun kind. Ook vertrouwen in (de inschatting) van de leerkracht en het kind niet op de tenen willen laten lopen wordt genoemd (beide door 5% van de ouders).

“Er was erg goed contact tussen leerkrachten en ouders. We hebben van alles gedaan (samengewerkt) om onze zoon de juiste plek te geven. De Cito was voor hem weer een "ik moet presteren" punt waardoor hij lager scoorde. Geen reden om te herzien.”

“Je moet de lat niet te hoog leggen voor de kinderen. Als er meer in zit komt dat wel. Ze moeten al zoveel.”

“Je wilt je kind niet te hoog laten beginnen, maar ik heb nu wel de indruk dat het niveau te makkelijk is voor hem. Hij doet nauwelijks iets voor school, en hij haalt goede cijfers. We hopen dat hij straks op kan stromen.”

“Er werd gemeld dat een kind kan doorstromen naar een hoger niveau, maar in de praktijk is dat dus niet zo gemakkelijk. Deze info kan beter. Zou een ander niet aanraden om lager te gaan omdat je gemakkelijk kunt doorstromen. Je kunt gemakkelijker naar een lager niveau dan 2 stapjes hoger.”

Waarom waren ze het niet met het uiteindelijke advies eens?

Bij een naar boven bijgesteld advies

Ouders van leerlingen waarvan het advies naar boven toe is bijgesteld en hierover niet tevreden zijn, noemen met name dat zij niet willen dat hun kind op de tenen moet lopen, geen 'leerder' is of dat hun kind graag zelf naar een andere school(type) wil.

"Gedurende de lagere schooltijd heeft ons kind vrijwel altijd 'op het eerste (lagere) advies gezeten'. Hij heeft zelf deze school uitgekozen en is daar erg blij mee. Hij gaf zelf al aan dat hij dit wilde blijven doen. Wie zijn wij dan om hem te dwingen tot een andere keuze? Als hij maar gelukkig is met zijn keuze daar gaat het ons om. Als blijkt dat hij beter kan, dan kan dat alsnog wel. Het duurt alleen wat langer."

"Het was altijd een gemiddelde leerling, beetje faalangstig. Dus wij als ouders wilden zeker niet te hoog inzetten."

"Wil niet dat mijn kind op haar tenen moet lopen. Het is beter een stap omhoog te gaan dan omlaag."

Bij een naar beneden bijgesteld advies

De meeste opmerkingen van ouders hebben betrekking op een teleurstelling en hogere verwachtingen van de kinderen. Zij vinden dat hun kind beter kan.

"Ik maakte mij zorgen dat mijn kind geen uitdaging genoeg zou krijgen en dat is nu ook het geval."

"Zijn andere jaren gaven een ander advies weer en er is geen rekening gehouden met de privé omstandigheden."

Bij een gelijk gebleven advies

"De school waar mijn kind naartoe gaat biedt geen opleiding havo-vwo, het is of havo of vwo. Het idee is wanneer het kind goed in de brugklas presteert kan hij/zij in klas twee nog overstappen naar een niveau hoger."

"Wij zijn geen 'streef' ouders of meeloop ouders of hoe het ook genoemd wordt, maar wij zijn wel ouders die ons kind goed kennen!"

"Ons kind heeft meer in haar mars, dit werd niet gezien door school."

"Ons kind is dyslectisch en is alleen daarop beoordeeld!"

“We denken dat er te weinig is gekeken naar het kind zelf. Er is gekeken naar zijn gedrag en houding in groep 8, maar dat was wat ons betreft niet handig. Hij verveelde zich, werd puber en ging tegen de stroom in. Hij was klaar met de basisschool en ging zich afzetten. Hier speelde school niet goed op in.”

“Er is voorbij gegaan aan de problematiek met dit kind. Gedurende de gehele schoolgang is er slechte dossier overdracht geweest. Nadat er een rapport van psycholoog is gekomen met indicering ADD, heeft school een soort van gebruiksaanwijzing gekregen. Daar is weinig tot niets mee gedaan.”

“Het leerlingvolgsysteem en de algemene indruk van ons kind van de school gaf een hoger niveau aan. Wij vinden het vreemd dat de 2 eindtoetsen (februari en de cito eind toets) zo doorslaggevend zijn. Wij hebben bepleit om een dubbel advies te geven havo/vwo maar de basisschool wilde dit niet doen.”

“Mijn zoon heeft zowel tijdens de eindtoets groep 8 als entreetoets groep 7 vwo advies gehad. Hij heeft vanaf groep 3 plusonderwijs gehad vanwege een hoog IQ. Het advies havo kwam vanwege een te laag gemiddelde op Nederlands.”

“De school bleef zeggen dat ik gekleurd ben aangezien het mijn zoon betreft.”

“Ik vind dat als je maximale score haalt op de eindtoets er best vwo advies gegeven mag worden. Dit was een steuntje in de rug van mijn kind geweest, als juf het advies had aangepast. Nu denkt mijn dochter dat het vwo heel erg moeilijk is en je dan geen tijd meer hebt voor je hobby's.

“Na 8 weken kregen we een telefoontje van de mentor van het voortgezet onderwijs: onze dochter wordt per direct naar havo/vwo geplaatst, omdat ze zulke hoge resultaten haalt en niet uitgedaagd wordt op mavo niveau.”

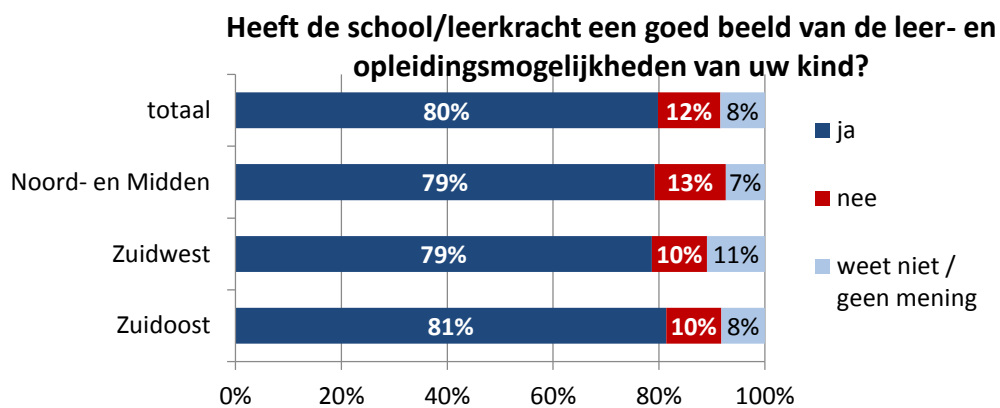
3.5

Inschatting leerkracht van opleidingsmogelijkheden leerlingen

We vroegen ouders of de school (leerkracht) een goed beeld heeft (gehad) van de leer- en opleidingsmogelijkheden van hun kind.

Een grote meerderheid (80%) vindt dat de school de leercapaciteiten en opleidingsmogelijkheden van de kinderen goed weet in te schatten. Ruim een op de tien ouders vindt dat de school hier geen goed beeld van heeft. Een kleine 10% heeft daar geen duidelijke mening over. In de verschillende Drentse regio's komen de meningen aardig overeen. De ouders in Noord- en Midden Drenthe vinden iets vaker dat de school of leerkracht geen goed beeld van de mogelijkheden van hun kind heeft.

Figuur 5

“Alle leerkrachten op school kennen de kinderen erg goed en hebben goed in de gaten wat elk kind kan en niet kan. Complimenten hiervoor!”

“De school heeft ons kind altijd gezien en geloofd.”

“De leerkracht heeft zich in groep 8 erg voor ons kind ingezet! Het heeft ons kind erg gesterkt!”

Ouders noemen diverse redenen waarom zij vinden dat de leerkracht zich een goed beeld van hun kind heeft kunnen vormen:

Ouders die vinden dat de school (leerkracht) een goed beeld heeft van de leer- en opleidingsmogelijkheden van hun kind

meest genoemde redenen:

- Leerkracht kijkt goed naar het kind
- Leerkracht kijkt goed naar mogelijkheden en onmogelijkheden
- Leraar probeert kind goed klaar te stomen voor de volgende stap naar het vo
- Leraar gaat (mee) naar middelbare school voor warme overdracht
- Leraar stimuleert en geeft vertrouwen
- School heeft kind 8 jaar gevolgd
- Het hele docententeam kent kinderen goed, ook sociaal emotioneel
- Betrokken team leerkrachten
- School zorgt voor voldoende uitdaging
- Goede communicatie, overdracht en voorlichting van school naar ouders
- Goede invloed leerkracht op kind
- Leerkracht probeert kinderen zoveel mogelijk te helpen
- Leraar kijkt niet alleen naar prestaties, maar ook naar inzet, werkhouding, motivatie
- Leraar is ervoor opgeleid om goed beeld van kind te krijgen
- Leraar vormt zich objectief beeld, ouders soms gekleurd
- Leraar wil beste uit het kind halen en stimuleren
- Leerkracht luistert goed naar wensen kind
- Leerkracht denkt goed mee en neemt ouders serieus
- Korte lijnen ouders-leerkracht
- Eerlijk, transparant advies

Ouders noemen diverse redenen waarom zij vinden dat de leerkracht zich niet een goed beeld van hun kind heeft kunnen vormen:

Ouders die vinden dat de school (leerkracht) geen goed beeld heeft van de leer- en opleidingsmogelijkheden van hun kind

meest genoemde redenen:

- Te veel nadruk cito toetsen, minder op vaardigheden, inzet en regulier werk
- Te weinig oog voor (capaciteiten en persoonlijkheid) kind
- Door leerkrachtwisselingen, geen goed beeld van (prestaties van) kind
- Te voorzichtig met het advies, te weinig uitdagend
- Leerkrachten hebben het te druk om goed beeld te krijgen van elke leerling
- Geen passend onderwijs: kind kon meer aan dan werd aangeboden
- Te weinig ondersteuning bij dyscalculie/dyslexie
- Te veel tijd aan leerlingen die niet mee kunnen komen, te weinig tijd voor leerlingen die extra uitgedaagd moeten worden
- Te veel gekeken wat het kind niet kan in plaats van wel kan
- Slechte voorbereiding en aansluiting van groep 8 naar vervolgschool
- Gesprekken vrij algemeen, te weinig verdieping in situatie
- Te weinig oog voor verschil leersysteem van basisschool en middelbare school
- Kwaliteiten (bescheiden) kind minder zichtbaar, vooral in drukke klas
- School te laat aan de bel getrokken over mindere prestaties
- Advies hoofdzakelijk o.b.v. ervaring leerkracht groep 8 en niet gehele team (i.v.m. doorlopende leerlijn)
- Leerkracht onvoldoende op de hoogte van aanbod en inhoud vervolgopleidingen
- Te weinig oog voor en kennis van hoogbegaafde leerlingen
- Leerkracht minder bekwaam om leerlingen die vallen onder passend onderwijs te beoordelen
- Gebrekkige communicatie richting ouders
- Te weinig betrokkenheid school bij schoolkeuze

“Voor talentontwikkeling en/of goede voorbereiding op het voortgezet onderwijs is totaal geen ruimte of liever gezegd aandacht. Frans, Wiskunde, Engels volgen op de basisschool heeft m.i. meer effect dan een kind mededelen Spaans te leren op het internet. Veel leerkrachten zijn niet goed onderlegd om Wiskunde, Engels, Frans, Duits of Spaans aan te bieden.”

“De manier van leren op het voortgezet onderwijs is zo anders dan op het basisonderwijs dat ik me afvraag of je dat uit CITO toetsen kan halen.”

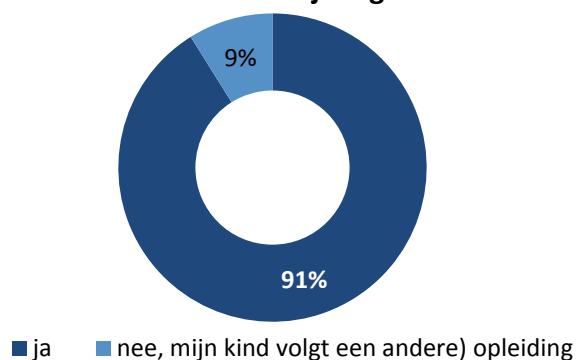
3.6 Het advies en de vo-opleiding in leerjaar 1

Ouders hebben vanaf half november de vragenlijst kunnen invullen. Dat betekent dat hun kinderen zo'n tweeënhalve maand naar het voortgezet onderwijs gaan. We legden de vraag voor of de opleiding die het kind nu op het voortgezet onderwijs volgt overeenkomt met het uiteindelijke advies van de basisschool.

In 9 van de 10 gevallen is dat zo. Het overig deel zit veelal op een 'hoger' niveau, een enkele lager. Ouders geven aan dat de huidige opleiding hoger is omdat kinderen het 'goed bleken te doen en een hoger niveau aankonden' of omdat zij een gecombineerd advies kregen (bijv. havo/vwo) en niet in een brugklas zijn terecht gekomen, maar op het hoogste onderwijstype van het advies (vwo). Kinderen die in november op een lager onderwijstype zitten dan geadviseerd door de basisschool, zijn door ouders lager aangemeld bij het voortgezet onderwijs.

Figuur 6

Volgt uw kind nu de opleiding die op de basisschool uiteindelijk is geadviseerd?

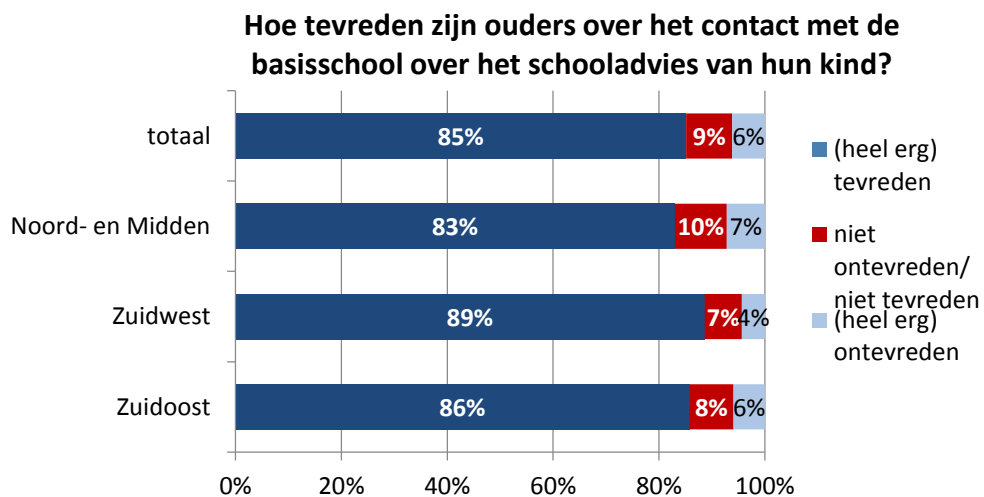

“Je zou kinderen beter kunnen voorbereiden op overgang basisschool-middelbare school door in de laatste groepen van de basisschool standaard ook thuis te laten leren en huiswerk te laten maken.”

4 Tevredenheid ouders over contact school

Het contact dat ouders hebben gehad over het schooladvies van hun kind, stemt veel ouders tot tevredenheid. In Zuidwest Drenthe zijn ouders nog het meest tevreden. In Noord- en Midden Drenthe iets minder (maar nog steeds overwegend positief).

Figuur 7

5 De rol van ouders

5.1 Ambitieniveau van ouders

Hoe zit het met de ambitie van ouders voor hun kind? Wil men dat het kind een zo hoog mogelijke opleiding afmaakt en hiervoor misschien ook wat extra op de tenen moet lopen, of maakt het niveau van de opleiding niet zo veel uit, als deze maar goed aansluit bij het kind.

We hebben in de enquête aan de ouders/ verzorgers gevraagd welke opleiding zij graag willen dat hun kind minimaal behaald. Bijna 20% van de ouders zegt heel expliciet dat het belangrijkste is dat het kind de opleiding leuk vindt en niet hoe hoog het niveau van de opleiding is. Ongeveer 6% heeft hierover geen mening.

“Welke opleiding mijn kind minimaal afmaakt? Dat maakt niet uit, het gaat erom wat mijn kind gelukkig maakt, dus de opleiding waar hij zich in thuis voelt. Niveau maakt niet uit. We willen dat hij zich er wel voor inzet.”

Bij de ouders die wel een specifiek streefniveau aangaven (76% van de respondenten) is gekeken welke opleiding het kind op dit moment volgt.

De ouders van de leerlingen in het vmbo willen in 45% van de gevallen dat tenminste een mbo niveau wordt behaald. De leerlingen in de brugklassen vmbo-havo zouden volgens ongeveer een tiende deel van de ouders toch wel zeker hbo niveau moeten halen. Bijna een vijfde deel gaat voor het havo niveau en 43% vindt dat vmbo niveau vooralsnog voldoende is. Bij de leerlingen in de havo-vwo brugklassen is voor een ruime helft het havo niveau het streefniveau. Vwo-ers zouden toch minimaal volgens vier op de tien ouders het hbo niveau moeten behalen.

Tabel 13 Streefniveau ouders versus huidige opleiding kind

huidige opleiding:	streefniveau:					
	vmbo	mbo	havo	vwo	hbo	wo
vmbo	48%	45%	3%	0%	4%	0%
vmbo-havo	43%	31%	16%	1%	9%	0%
havo	7%	16%	41%	3%	32%	1%
havo-vwo	3%	4%	55%	5%	26%	6%
vwo	0%	6%	16%	24%	41%	13%

Hangt het ambitie niveau af van welke regio de basisschool stond of wat de sociaal economische status van het woongebied van de leerling is?

Tabel 14 Streefniveau ouders, naar regio en sociaal economische status woongebied leerling

	streefniveau:					
	vmbo	mbo	havo	vwo	hbo	wo
Zuidoost	26%	21%	8%	23%	19%	3%
Zuidwest	27%	21%	5%	26%	16%	5%
Noord- en Midden	25%	19%	6%	24%	23%	4%
laag	31%	20%	8%	23%	16%	2%
midden	22%	22%	5%	24%	23%	5%
hoog	19%	17%	6%	29%	24%	5%

5.2 Begeleiding en hulp door de ouders

We hebben de ouders gevraagd op welke manieren zij hun kinderen ondersteunen bij de opleiding. In het overzicht staan de meest voorkomende antwoorden. Vrijwel alle ouders geven aan meer of mindere mate hulp te bieden of te begeleiden bij het huiswerk. In het volgende overzicht staat wat het meest wordt genoemd.

Hoe ondersteunt u uw kind thuis tijdens de opleiding?

meest genoemd:

- Helpen en begeleiden bij planning huiswerk
- Regelmatig vragen naar huiswerk (afspraken eerst huiswerk af voordat andere dingen gedaan worden) / opdrachten/ vorderingen
- Helpen met huiswerk als het kind erom vraagt
- Overhoren huiswerk
- Structuur bieden (dagindeling)
- Zorgen voor goede afwisseling leren en ontspannen
- Tonen van belangstelling, regelmatig gesprek over school (zowel sociale gebeurtenissen als lessen)
- Op tijd naar bed
- Afspraken over gebruik telefoon/ laptop/ computer voor andere zaken (sociale media, games) dan schoolwerk
- Gezondheid: voeding en beweging en ontspanning
- Geen telefoon/ laptop/ computer vanaf bedtijd
- Regelmatig helpen maken huiswerk
- Regelmatig contact met school/ apps van school/ schoolinfo systeem (Magister e.d.)

Wanneer het gaat om het begeleiden bij het huiswerk wordt het regelmatig helpen met het maken van het huiswerk het minste genoemd. Het helpen heeft in de meeste gevallen te maken met het plannen van de werkzaamheden die voor school gedaan moeten worden. Een groot deel van de ouders geeft aan dat er hulp wordt geboden met huiswerk, maar pas als het kind er zelf om vraagt. De meeste ouders

vragen wel of het kind huiswerk al af heeft en ook overhoren van het huiswerk komt vaak voor.

In algemene zin zijn de meeste ouders van mening dat het belangrijk is om interesse en belangstelling te tonen: waar is het kind mee bezig op school, hoe verlopen contacten met medeleerlingen, docenten etc.

In meer dan driekwart van de gevallen worden zaken genoemd die te maken hebben met rust en regelmaat. Het gaat hierbij dan om een goede balans bewaken voor het kind tussen leren en ontspannen, en het zorgen voor voldoende nachtrust. Heel veel ouders zien ook het belang in van een gezonder levensstijl op alle vlakken: van voeding tot voldoende beweging, ontspanning en rust.

Veel ouders geven aan dat ze afspraken maken over het gebruik van multimedia. Er worden dan afspraken gemaakt over een beperking van het gebruik van sociale media, gamen etc. op mobieltjes en laptops of i-pads tot een bepaalde moment of tijdsduur per dag en tot weekenden.

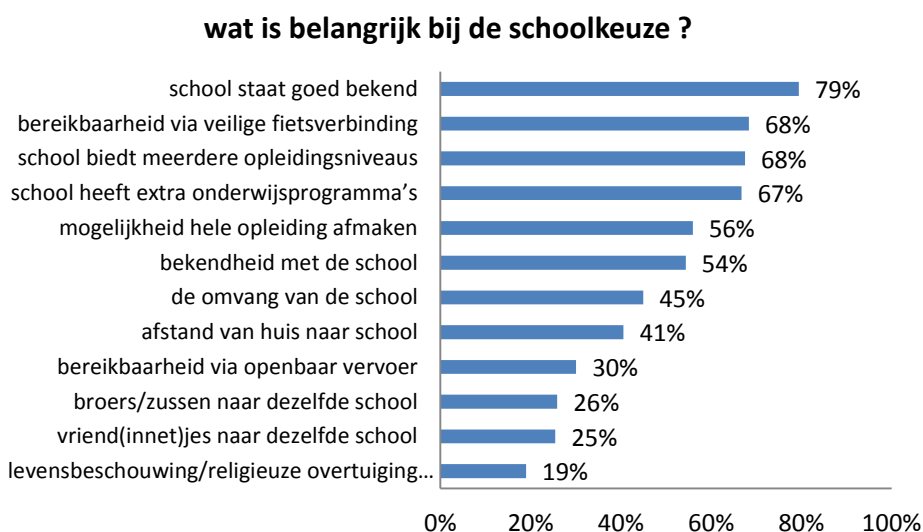
“Er is altijd iemand thuis als het kind thuis komt. Onze werktijden zijn hieraan aangepast. We kunnen zelf voldoende hulp bieden bij het huiswerk. Zoals helpen bij het plannen van het huiswerk. Indien we er met het kind op dit gebied niet uitkomen, kijken we naar externe partijen die hierin kunnen helpen, zoals huiswerkbegeleiding. Qua leefstijl vinden we het belangrijk dat het kind kan sporten en ook sociale contacten kan onderhouden. Naast het leren moet voor deze dingen zeker tijd overblijven. Huisregels? Een belangrijke huisregel is dat door de weeks vanaf 20.00 uur de WIFI op de toestellen van het kind eraf gaat. Telefoon gaat ook niet mee naar bed.”

6 Schoolkeuze voortgezet onderwijs

Wat zijn de motieven om voor een bepaalde middelbare school te kiezen? Geven de ouders of het kind de doorslag bij de schoolkeuze? We hebben een aantal aspecten voorgelegd en gevraagd om aan te geven of in hoeverre het gestelde belangrijk of onbelangrijk was bij de schoolkeuze.

De school moet in ieder geval goed bekend staan, dat is wat het vaakst door ouders als belangrijk wordt aangegeven. Het minst vaak wordt de levensbeschouwing of religieuze overtuiging van de school als belangrijk genoemd. Dit wordt door bijna de helft van de respondenten zelfs als onbelangrijk gezien. Bereikbaarheid via een veilige fietsroute scoort ook hoog. Ouders vinden in veel gevallen dat een school meerdere opleidingsniveaus moet aanbieden. Hieraan gekoppeld is ook de mogelijkheid om binnen de zelfde school de gehele opleiding af te kunnen maken, zonder dat er voor de bovenbouw bijvoorbeeld moet worden verhuisd naar een andere school locatie. Ruim twee derde van de respondenten laat bij de keuze voor een school ook het aanbod van extra onderwijsprogramma's mee spelen. Hierbij worden bijvoorbeeld vaak genoemd de zogenaamde + varianten, scholen met tweetalig onderwijs, technasia, mogelijkheden voor praktijkspecialisaties en de mogelijkheden voor sporters (bijv. LOOT/ Top Sport talentschool).

Figuur 8

Behalve de in de tabel genoemde zaken konden ouders nog aanvullen, wat voor hen heel belangrijk was. Heel vaak wordt opgemerkt dat het kind bij de eerste kennismaking met de school, zoals op een open dag, al aangaf zich heel prettig te voelen op de school en dat dat uiteindelijk het belangrijkste bij de schoolkeuze was.

"Dat mijn zoon rondliep en zei: "dit is een leuke school, dit wordt hem!"

Was er nog een andere reden die belangrijk was bij de keuze voor een school?

meest genoemd:

- Sfeer op de school
- Kleine school (gemoedelijke sfeer, sociale controle)
- Onderwijsaanbod
- Meer niveaus/dakpan
- Nabijheid
- Al bekend met school (pos of neg)
- Zorgstructuur (voor kind die extra ondersteuning nodig hebben)
- Geloof/overtuiging
- Juist wel of juist niet modern onderwijs/moderne middelen
- Beste aansluiting bij niveau en wensen kind
- Structuur en duidelijke regels school
- School staat goed bekend

Twee derde van de ouders geeft aan dat het aanbod aan extra onderwijsprogramma's belangrijk was bij de keuze van een school (zie figuur 8).

De figuur hieronder laat zien wat de ouders en/of het kind met name heeft aangesproken:

Figuur 9

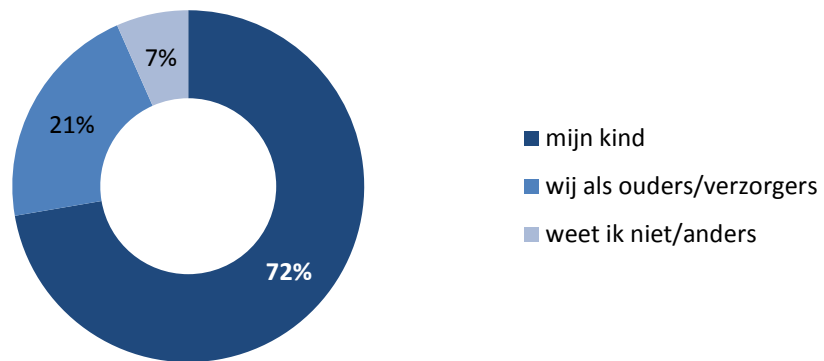
Wanneer ouders het hebben over een goed zorgaanbod, noemen zij onder andere extra algemene ondersteuning, de begeleiding voor dyslexie of dyscalculie, anti-pestbeleid, begeleiding van hoogbegaafde kinderen en de duidelijke communicatie en korte lijnen hierbij.

Bij structuur en duidelijke regels noemen ouders onder andere: geen vrije uren tussendoor, vaste begin- en eindtijden en kleine klassen.

In bijna driekwart van de gevallen geeft het kind zelf uiteindelijk de doorslag bij de schoolkeuze. Maar als ouders de doorslag geven is toch vrijwel altijd het gevoel dat het kind bij de school heeft een belangrijke factor.

Figuur 10

wie heeft het meest de keuze voor een middelbare school bepaald?

Samenstelling klankbordgroep

Nouchka Akhavin	Bestuurssecretaris SG De Nieuwe Veste Coevorden/Hardenberg
Lilian Belgraver	Docent CSG Dingstede, Meppel
Betty Bennink	Leerkracht groep 8 van OBS De Poolster, Nieuw-Roden
Han Brummel	Clusterdirecteur OBS De Brink, OBS De Hesselanden, OBS De Barg en OBS De Esdoorn, Emmen
Karin Elferink	Teamleider A.O.C. Terra, Eelde
Dries Koster	Directeur-bestuurder RSG Wolfsbos, Hogeveen
Jan Kruijer	Onderzoeker CMO STAMM
Bert Oosting	Sectordirecteur CSG Vincent van Gogh Assen, locatie Lariks
Imke Oosting	Onderzoeker CMO STAMM
Johan Pekel	Directeur Commissaris Gaarlandtschool, Nijeveen
Mariet Thalens	Coördinator Regiegroep Drentse Onderwijskwaliteit
Ger de Vos	Lid College van Bestuur COG Drenthe, Assen (tot 1 december 2016)
Henk Veninga	Hoofd Planning en Organisatie en MT-lid Hondsrugcollege, Emmen
Peter Voerman	Senior beleidsadviseur/Programmamanager Provincie Drenthe
Sandra Wolken	Directeur Kwaliteit en Onderwijsondersteuning Primenius , Emmen

Geraadpleegde literatuur

Blom, B. (2012), *Verwachtingen van leraren en leerlingen over leerprestaties, een onderzoek naar de samenhang met de kwaliteit van het basisonderwijs in Noord-Nederland*.

De Boer, H. (2009). *Schoolsucces van Friese leerlingen in het voortgezet onderwijs*.

Korpershoek, H., Beijer, C., Spithoff, M., Naaijer, H.M., Timmermans, A.C., Van Rooijen, M., Vugteveen, J., Opdenakker, M.-C. (2016). GION Onderwijs/Onderzoek. *Overgangen en aansluitingen in het onderwijs, deelrapportage 1: reviewstudie naar de po-vo en de vmbo-mbo overgang*.

Inspectie van het Onderwijs (2016). *De Staat van het Onderwijs: Onderwijsverslag 2014-15*.

Ministerie van OCW (2016). *Negende voortgangsrapportage Passend Onderwijs*.

Ministerie van OCW. *Kamerbrief over gelijke kansen in het onderwijs* (31 oktober 2016).

Ministerie van OCW. *Kamerbrief over eindtoetsresultaten en de overgang van leerlingen naar het voortgezet onderwijs in schooljaar 2015-2016* (1 november 2016).

Oosting I., Kruijer, J. (2017). CMO STAMM. *Drentse Onderwijsmonitor 2016*.

Van der Veen, I., Harkink, M., Haartsen, T., Rosegaar, M. (2015). Bureau PAU i.s.m. RUG. *Reizen voor Ambities? Onderzoek naar de rol van openbaar vervoer bij de keuze van vervolgonderwijs in Fryslân*.

provincie Drenthe

cmo stamm.
kennis · onderzoek · advies